

► **Biënnale langs de IJssel tussen Ellecom en Kampen begint vandaag**

Kunstwerk met een knipoog: een hoogbouwcamping

Een lange rij iepen tussen Wilp en de IJssel, een boerenbedrijf, roepende kieviten. De IJsselvallei heeft veel te bieden. De komende twaalf weken zijn bovendien 27 kunstwerken onderdeel van het landschap, waar ze soms met een knipoog, soms bloedserieus, soms met iets daartussenin, maar altijd origineel commentaar op leveren.

Sander Grootendorst

Deventer/Zutphen/Olst-Wijhe

De derde IJsselbiënnale gaat vandaag officieel van start. De kunstwerken – het zuidelijkste in Ellecom, het noordelijkste in Kampen – zijn op wat laatste loodjes na allemaal af. Mieke Conijn, biënnale-directeur, neemt donderdagochtend een kijkje bij de gestapelde camping, die kunstenaar Willem de Haan in de uiterwaard bij Wilp heeft geconstrueerd.

Ze is niet de enige. Een groepje jongvee toont eveneens belangstelling, aanvankelijk vooral voor de schaduw die het kunstwerk biedt, maar daarna ook voor de directeur als ze het weiland betreedt. Even wat landelijke rust in alle hectiek van het organiseren van de gigantische tentoonstelling-in-de-open-ruimte die de IJsselbiënnale is. „We leven nog”, verzucht Conijn. Met een glimlach, want: „Het is keihard werken, een complex project, maar ontzettend leuk om te doen.”

Tachtig vergunningen

De complexiteit zit 'm in diverse factoren. „We hebben bijna overal met buitendijks Natura 2000-gebied te maken. Dat betekent dat we zo'n tachtig vergunningen hebben moeten aanvragen. Heel tof dat het is gelukt, dat het er allemaal weer staat.”

Elk kunstwerk gaat een soort vraag- en antwoordspel met de omgeving aan, dit keer passend bij het thema 'grond, bodem, aarde'. Conijn: „We zorgen slecht voor onze bodem, die steeds droger wordt en steeds minder voeding geeft. Er is ruimte nodig voor natuur, landbouw en woningen. Hoe krijg je dat voor elkaar?”

Vandaag dus de verticale camping, door de kunstenaar *Nature City* gedoopt. Met als grap dat de tenten er daadwerkelijk bewoond uitzien. „Je denkt: de barbecue kan elk moment worden aangestoken. En 's avonds gaan de lampjes aan.”

„Zelf kennen we veel kunstenaars”, zegt Conijn, tevens directeur van het Deventer Kunstenlab. „Maar er zijn natuurlijk altijd blinde vlekken, dus dit keer hebben we deelnemers aan de beide eerste edities gevraagd of ze collega's wisten voor deze biënnale.”

Diversiteit criterium

Dat leverde 150 kunstenaars op. „Dat aantal hebben we teruggebracht tot 27. Diversiteit is daarbij een belangrijk criterium. Verschillende leeftijden, verschillende nationaliteiten, verschillende benaderingen van

kunst: conceptueel, activistisch, speels...” Het biënnale-team verkent vooraf de mogelijke locaties. Daarna is het aan de kunstenaars, maar die doen niet zomaar even hun ding. „Ze kijken naar het landschap en gaan in gesprek met gebruikers, bewoners, grondeigenaren. In dit geval met de agrariër van boerderij Ypenburg. Het geeft het kunstwerk meer diepgang.”

Er zijn opvallende locaties bij. Zo transformeerde Thijs Ebbe Fokkens de sluis bij Dieren tot een 'mystieke plek'. In Terwolde heeft Ronald van der Meijns op het terrein van de betonfabriek een kunstwerk gemaakt dat met geluiden reageert op de zon. Een verwijzing naar de energietransitie.

Conijn benadrukt het belang daarvan. „Iedereen die techniek gebruikt voor zijn of haar kunstwerk, moet zelf voor de energie zorgen, met zonnepanelen bijvoorbeeld. We willen geen ronkende diesellaggregaten.”

Organiseren wil ook zeggen: aan alles en iedereen denken. Zoals aan de mogelijkheid dat slechtzienden de IJsselbiënnale bezoeken. Conijn: „Ze kunnen in de betonfabriek komen

luisteren en voelen. En naar de oude Senzora-fabriek in Deventer. Em'kal Eyongakpa uit Kameroen maakt daar de hartslag van de aarde voelbaar.”

Het is de hartslag van de rivier die alle kunstwerken en alle bezoekers met elkaar verbindt. Bijna tachtig procent van die bezoekers legt de route deels of in zijn geheel per fiets af. Met als leidraad de reisgids die voor 27,50 euro te koop is. „We noemen het bewust een reisgids”, zegt Conijn. „Er staat veel meer informatie in dan alleen over de kunstwerken.”

Bordje met QR-code

„Heel specifieke info, voor rolstoelgebruikers, maar ook algemene achtergronden over het thema en het landschap, tips voor het bezoeken van musea enzovoort. Er is zelfs vraag naar de gids als de IJsselbiënnale al voorbij is.” Bij elk kunstwerk is gisteren een bordje geplaatst, voorzien van een QR-code voor wie meer over de kunstenaar wil weten.

Gedurende de drie maanden dat de biënnale duurt zijn er tal van activiteiten, zoals elke week een 'IJsselbi-

▲ **Biënnale-directeur Mieke Conijn bij de bijzondere 'gestapelde camping' van kunstenaar Willem de Haan.**

FOTO: SARA LANGOTNIK

Dit keer hebben we deelnemers aan de beide eerste edities gevraagd of ze collega's wisten voor deze biënnale

– Mieke Conijn, directeur IJsselbiënnale

ennale-special' bij een van de kunstwerken, met muziek, poëzie en verhalen. En een uitgebreid nevenprogramma met kunstenaars uit de IJsselregio, getiteld *De nevengeul*. Conijn: „De regio is rijk aan natuurschoon, aan erfgoed en aan kunstenaars.”

Katalysator

Als voorafje was er gisteren in Deventer een congres over het IJssel-landschap en zijn toekomst, waarbij inbreng van waterschappen, agrarische sector, landgoedeigenaren en bewoners zich mengt met de inbreng van kunstenaars. „Al vaker is gebleken dat kunst in zulke discussies als katalysator kan werken.”

Dat gaat op voor de hele IJsselbiënnale, zegt Conijn. „Of je nu van ver komt of hier al jaren woont, kunst laat je op een andere manier kijken naar wat soms heel vertrouwd is. En als de kunstwerken straks weer verdwenen zijn, klinkt er nog heel lang een echo na.”

■ Meer info is te vinden op ijsselbiennale.nl